

Course of study (code) / Назва дисципліни (шифр)	Фінанси (E10002CFINS)	
Academic year / Навчальний рік - Семестр		2022/2023 1 семестр
Course of study / Назва спеціальності	071 Облік і оподаткування	
Educational program / Освітня програма	Освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування» Початковий (короткий цикл) - 5 ECTS	
Education - ECTS / Рівень – Кредити		Обов'язкова Українська
Author / Укладач	Садовенко Марина Михайлівна, кандидат економічних наук, доцент, Державний університет економіки і технологій, e-mail: sadovenko_mm@kneu.dp.ua , http://orcid.org/0000-0002-3599-8339	
Консультації		четвер, 15.00-16.00

A. OBJECTIVE OF THE SUBJECT / МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

В умовах ринкових відносин фінанси використовуються державою як ефективний регулятор усіх сфер економічного життя суспільства. Практично всі економічні інструменти господарювання (ціноутворення, оплата праці, комерційні розрахунки, інвестиційна діяльність, кредитування, бухгалтерський облік тощо) пов'язані з фінансами. Тому курс «Фінанси» має міжгалузевий характер. У курсі розглядається загальна теорія фінансів, їх генезис, об'єктивні передумови виникнення фінансів, специфічні ознаки фінансів, їх суспільне призначення, організація фінансової системи, а також вплив фінансів на формування бюджету держави в умовах становлення ринкових відносин. Особливість теоретичного курсу «Фінанси» полягає в тому, що базуючись на системі економічних законів та категорій ринкової економіки, він вивчає конкретні форми дії цих законів в сфері фінансів.

Мета дисципліни – формування базових знань з теорії фінансів, закономірностей їх функціонування на макро і мікрорівнях як теоретичної основи фінансової політики і розвитку фінансової системи та їх впливу на соціально-економічний розвиток суспільства.

B. SUBJECT PROGRAM / ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. ПРЕДМЕТ ФІНАНСОВОЇ НАУКИ. ФІНАНСОВІ КАТЕГОРІЇ

Предмет і метод науки про фінанси. Об'єктивні передумови виникнення фінансів. Фінанси як економічна, вартісна, категорія. Специфічні ознаки фінансів, їх суспільне призначення.

Фінансові категорії як форма наукового пізнання сутності фінансових відносин. Фінансова наука як економічний аналіз діяльності держави. Місце та роль інформації в моделі економічної поведінки. Загальна модель економічної поведінки.

Взаємозв'язок фінансів з іншими вартісними категоріями.

Функції фінансів як виявлення найважливіших суттєвих ознак, властивостей і суспільного призначення фінансів. Дискусійні питання щодо функцій фінансів.

Фінансові ресурси як матеріальні носії фінансових відносин. Склад і особливості формування централізованих і децентралізованих фінансових ресурсів. Фінансові резерви.

Тема 2. ГЕНЕЗИС І ЕВОЛЮЦІЯ ФІНАНСІВ

Суспільний розподіл праці. Розвиток товарного виробництва та його вплив на фінансові відносини. Розвиток грошового господарства: формування та використання основних функцій грошей. Два основні етапи розвитку фінансів. Зміна суспільних формацій та демократизація суспільства у контексті фінансових відносин. Поява самостійних, незалежних суб'єктів господарювання щодо здійснення підприємницької діяльності для виробництва необхідних грошових фондів. Укріплення централізованої держави – провідника економічних інтересів та забезпечення системи законодавчих та правових норм (перерозподіл засобів). Утворення сучасної фінансової системи: суб'єкти та об'єкти, структура за сферами застосування: державна, міжнародна, фінанси підприємств і організацій. Фінансова система України, принципи побудови.

Тема 3. ФІНАНСОВЕ ПРАВО ТА ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА

Фінансова політика – складова частина економічної і соціальної політики держави. Взаємозв'язок фінансів і фінансової політики. Основні напрямки фінансової політики, її завдання. Стратегія і тактика фінансової політики. Фінансова політика України на сучасному етапі.

Фінансовий механізм як сукупність форм і методів організації фінансових відносин. Взаємодія фінансового

механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою. Складові елементи фінансового механізму.

Фінансове планування: суть, принципи, методи, завдання. Система фінансових планів, їх характеристика. Основні зміни у фінансовому плануванні при переході до ринку.

Управління фінансами. Об'єкти і суб'єкти управління. Управління фінансами на рівні міністерств, відомств, підприємств і організацій.

Центральний апарат Міністерства фінансів України в управлінні фінансами.

Роль місцевих фінансових організацій в управлінні фінансами.

Фінансовий контроль. Сутність і призначення фінансового контролю. Види, форми і методи фінансового контролю. Організація фінансового контролю.

Суб'єкти фінансового контролю в Україні.

Шляхи підвищення дієвості фінансового контролю.

Правове регулювання фінансових відносин. Фінансове право. Розвиток фінансового законодавства в Україні.

Тема 4. ПОДАТКИ. ПОДАТКОВА СИСТЕМА

Суть і функції податків. Класифікація податків, її ознаки.

Податкова політика: поняття та її принципи. Фактори, що визначають напрямки і характер податкової політики.

Податкова політика України в сучасних умовах. Особливості податкової політики в період становлення ринкових відносин.

Розвиток видів податків і форм оподаткування.

Розвиток системи прямого і майнового оподаткування в Україні.

Становлення і розвиток системи непрямого оподаткування в Україні.

Становлення системи місцевого оподаткування в Україні.

Реформування податкової політики України.

Тема 5. БЮДЖЕТ. БЮДЖЕТНА СИСТЕМА

Місце і значення бюджету в загальній системі фінансових відносин. Бюджет як економічна категорія в системі вартісних категорій. Бюджетний механізм фінансового регулювання в умовах переходу до ринкових відносин.

Функції бюджету: розподільна, контрольна і функція забезпечення існування держави. Зв'язок функцій бюджету з функціями фінансів.

Поняття бюджетної системи. Види бюджетів України. Розподіл доходів і видатків між ланками бюджетної системи. Бюджетний устрій. Бюджетне регулювання. Поняття закріплених і регулюючих доходів.

Бюджетне планування і прогнозування. Організація бюджетного планування, її етапи. Удосконалення бюджетного планування і бюджетного регулювання.

Бюджетне право. Бюджетні права державних органів законодавчої й виконавчої влади.

Бюджетний процес і його основні елементи.

Бюджетний контроль. Місце бюджетного контролю в системі фінансового контролю.

Державний бюджет – основний фінансовий план країни. Ознаки державного бюджету.

Тема 6. ДОХОДИ І ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Економічна сутність доходів і видатків бюджету, їх класифікація. Форми прояву доходів і видатків, їх матеріальне втілення. Форми і методи мобілізації грошових коштів до бюджету.

Доходи державного бюджету. Формування доходів державного бюджету, їх склад і структура.

Видатки державного бюджету. Основні напрямки використання бюджетних коштів. Принципи бюджетного фінансування.

Бюджетний дефіцит. Поняття і причини виникнення. Класифікація бюджетного дефіциту залежно від виду. Проблеми скорочення і можливі джерела покриття. Методи фінансування дефіциту бюджету. Основні форми бюджетного профіциту. Збалансування бюджету: три основні концепції.

Тема 7. ДЕРЖАВНИЙ КРЕДИТ

Економічна суть державного кредиту, його роль в формуванні додаткових фінансових ресурсів держави і покритті бюджетного дефіциту. Відмінність державного кредиту від банківського.

Види державного кредиту. Внутрішній і зовнішній державний кредит.

Державний борг. Капітальний і поточний державний борг. Причини і наслідки зростання державного боргу. Джерела погашення державного боргу. Економічні та соціальні наслідки державного боргу.

Тема 8. СТРАХУВАННЯ ТА СТРАХОВИЙ РИНОК

Економічна необхідність і роль страхування в забезпеченні безперервного суспільного виробництва.

Особливості фінансових відносин у сфері страхування.

Класифікація основних форм страхової діяльності.

Функції страхування. Взаємозв'язок функцій страхування з функціями фінансів.

Страховий ринок. Поняття страхового ринку та його організаційна структура. Учасники страхового ринку.

Формування і розвиток страхового ринку в Україні.

Тема 9. ФІНАНСОВИЙ РИНОК

Сутність фінансового ринку, його роль в мобілізації і розподілі фінансових ресурсів.

Класифікація складових фінансових ринків.

Види цінних паперів, які можуть випускатись і обертатись в Україні. Основні характеристики цінних паперів.

Фондова біржа, організація й порядок роботи. Правові положення.

Економічні передумови функціонування фінансового ринку в Україні. Правове регулювання фінансового ринку.

Перспективи розвитку фінансового ринку в Україні.

Тема 10. ФІНАНСИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Сутність фінансів підприємницьких структур, їх функції і основи організації. Грошові надходження підприємств, їх склад, економічна характеристика і класифікація.

Фінанси підприємств (об'єднань) матеріального виробництва.

Фінанси підприємств і організацій невиробничої сфери.

Фінанси громадських об'єднань.

Фінанси професійних спілок. Фінанси політичних партій і громадського руху.

Особливості фінансових відносин на підприємствах різних форм власності і господарювання.

Тема 11. МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ

Поняття фінансового механізму зовнішньоекономічних відносин. Суб'єкти та види зовнішньоекономічної діяльності.

Валютне регулювання і валютні обмеження. Використання валютних надходжень.

Валютний курс. Порядок встановлення і методологія обчислення валютного курсу національної грошової одиниці України.

Митне регулювання зовнішньоекономічних відносин. Міжнародний фінансовий ринок. Державний контроль за здійсненням валютних операцій і своєчасним надходженням коштів.

ТЕМА 12. ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Сутність фінансового менеджменту. Мета фінансового менеджменту. Система основних задач, спрямованих на реалізацію головної мети фінансового менеджменту.

Функції фінансового менеджменту: як управлінської системи та як спеціальної області управління підприємством. Стратегічний та оперативно-тактичний фінансовий менеджмент. Механізм реалізації фінансового менеджменту.

Цілі та задачі управління фінансами підприємства. Фінансовий механізм підприємства. Фінансова політика підприємства. Фінансові важелі, стимули і санкції. Апарат управління фінансами. Функції фінансової дирекції. Завдання і обов'язки фінансового персоналу. Функції фінансового менеджера. Інформаційна база управлінський рішень. Методологія прийняття управлінських фінансових рішень.

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА

Глибина знань залежатиме в першу чергу від ерудиції, професійного рівня, оперативно і по-державному вирішувати проблеми, що виникають на практиці. І в цьому не останнє місце займає вивчення і розуміння студентами дисципліни «Фінанси» через виконання індивідуальної роботи. Метою індивідуальної роботи є закріплення знань, отриманих студентами при вивченні теоретичного курсу на лекційних заняттях, в процесі самостійної роботи, в практиці фінансової, облікової, маркетингової роботи тощо.

Згідно навчального плану підготовки здобувачів на початковому рівні (короткий цикл) вищої освіти, обсяг індивідуальної роботи з дисципліни «Фінанси» складає 15 годин.

Тема	Форма роботи	Обсяг у годинах	Термін виконання	Форма контролю	Термін контролю
Податки і податкова політика держави	Опрацювання літератури, складання і аналіз таблиць	5	8 тиждень	Захист у позааудиторний час	9 тиждень
Доходи і	Виконання розрахунків,	5	12 тиждень	Захист у	13 тиждень

видатки державного бюджету	складання і аналіз таблиць			позааудиторний час	
Місцеві фінанси	Складання і аналіз таблиць	5	14 тиждень	Захист у позааудиторний час	15 тиждень
Разом		15	x	x	x

Для виконання студентами запропонована робота за чотирма темами курсу, зокрема “Податки і податкова політика держави”, “Бюджет і бюджетний устрій”, “Доходи і видатки державного бюджету”, “Місцеві фінанси”. Індивідуальні завдання розподіляються між студентами згідно їх порядкового номера в журналі академічної групи. Завдання з цих тем містять складання аналітичних таблиць і виконання розрахунків.

Перед виконанням індивідуальної роботи студенти повинні опрацювати перелік рекомендованої літератури, а потім приступити до її виконання.

На виконання кожної індивідуальної роботи відводиться один тиждень.

Рекомендований обсяг роботи – 7-8 сторінок рукописного тексту. Індивідуальне завдання оформлюється у відповідності з методичними вказівками щодо оформлення письмової роботи студентів.

Захист індивідуальних завдань проводиться у поза аудиторний час згідно складеного викладачем графіку та затвердженого на засіданні кафедри.

Захист передбачає собою коротке викладання змісту роботи: як досягнуто поставленої мети, які результати одержані та їхня інтерпретація тощо, а також відповіді на питання викладача, що уточнюють глибину розуміння суті виконаної роботи та можливості їх практичного застосування. Якість виконаної індивідуальної роботи підвищується, якщо відповіді на питання обґрунтовані, відповідають теорії фінансів, містять посилання на чинне законодавство.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом та засвоєння знань і навичок у час, вільний від учбових занять. Самостійна робота студента – основний шлях формування таких рис особистості, як самостійність, активність, ініціативність тощо.

При виконанні самостійної роботи необхідно:

- правильно розуміти закономірності у сфері фінансових відносин держави, суб'єктів підприємницької діяльності та населення;
- розкрити шляхи використання цих закономірностей у практиці фінансової роботи;
- показати можливі напрямки впливу фінансів на суспільний прогрес і роль фінансів в економічній перебудові суспільства на шляху розвитку ринкових відносин;
- визначити сукупність заходів, що забезпечують використання фінансів як одного з дійових важелів економічної політики держави.

Студенти мають набути глибокі та тривкі знання з курсу "Фінанси" за умов правильної організації самостійної роботи. Ця робота повинна проводитися за такими формами:

1. Підготовка до лекцій за допомогою:
  - ведення конспекту лекцій і робочого зошиту студентів;
  - вивчення питань, що не висвітлені в лекціях;
  - використання інформаційно-методичного блоку з дисципліни (схеми, ілюстрації, таблиці, креслення тощо).
2. Підготовка до практичних (семінарських) занять за допомогою вивчення:
  - лекційного матеріалу;
  - окремих тем курсу по підручникам і навчальним посібникам, що рекомендуються;
  - проблемних і контрольних питань;
  - законодавчих і нормативних документів, які передбачені списком літератури;
  - статистичних матеріалів та аналізу певних фінансових показників держави.
3. Науково-дослідна робота студентів (НДРС), яка передбачає:
  - написання і захист рефератів;
  - проведення досліджень з теорії фінансів з подальшим написанням публікацій і статей в наукових збірниках;
    - участь у проведенні наукових конференцій, виступи з доповідями і тезами на них;
    - залучення студентів до виконання держбюджетної теми по кафедрі.
4. Проведення самоперевірки знань студентів через тестування.
5. Засвоєння спеціальних термінів з дисципліни.
6. Підготовка до іспиту.

C. C. LIST OF COMPETENCIES AND STUDIES TARGETED RESULTS / ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 09. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
Спеціальні (фахові) компетентності (ФК)	ФК 03. Здатність застосування знань з основ економіки, фінансів, статистики, господарського права, податкового законодавства у практичній діяльності суб'єктів господарювання.
Програмні результати навчання (ПРН)	ПРН 09. Усвідомлювати особливості функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання та демонструвати розуміння їх ринкового позиціонування. ПРН 10. Вміти застосовувати знання дисциплін циклу загальної і професійної підготовки в обраній професії.

D. SEMESTER PLAN / СЕМЕСТРОВИЙ ПЛАН

Тиждень/ Дата	Тема	Форма діяльності (заняття), години, формат	Завдання для СРС (література, ресурси в інтернет, презентація, відеокурси)
01.09.2021	Тема 1. ПРЕДМЕТ ФІНАНСОВОЇ НАУКИ. ФІНАНСОВІ КАТЕГОРІЇ	Лекція, (1 год), F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 4, 5,6,7,8,9,10 додаткова 1-8,21,24
01.09.2021	1.1. Предмет і метод науки про фінанси. 1.2. Взаємозв'язок фінансів з іншими вартісними категоріями. 1.3. Функції фінансів 1.4. Фінансові ресурси	Практичне заняття, (2 год), F2F	План проведення заняття 1 Розгляд теоретичних питань: 2. Поточний контроль знань по тестовим питанням згідно методичних рекомендацій по виконанню самостійної роботи 3. Обговорення дискусійних питань. Дискусійні питання сутності фінансів. Сучасна світова та вітчизняна думка. Функції фінансів. Точки зору з цього питання вчених у галузі фінансів. Аналіз різних тверджень щодо функцій фінансів і позицій функціонування фінансових відносин в умовах ринкової економіки. Фінансова стабілізація. Ознаки фінансової стабілізації на макро- мікрорівнях економіки. 4. Практична частина: розв'язання задач
01.09.2021	Тема 2. ГЕНЕЗИС І ЕВОЛЮЦІЯ ФІНАНСІВ	Лекція, (1 год), F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 4, 5,6,7,8,9,10 додаткова 5,6,7,15,18,20
01.09.2021	2.1. Два основні етапи розвитку фінансів 2.2. Утворення сучасної фінансової системи	Практичне заняття, (2 год), F2F	План проведення заняття 1 Розгляд теоретичних питань: 2. Поточний контроль знань по тестовим питанням згідно методичних рекомендацій по виконанню самостійної роботи 3. Обговорення дискусійних питань. Фінансова політика України на сучасному етапі економічного розвитку. Проблеми правового забезпечення фінансових відносин у період переходу до ринкової економіки. Негативні явища у фінансовій політиці України, причини їх виникнення і можливі варіанти дій щодо їх недопущення в умовах ринкової трансформації економіки. 4. Практична частина: розв'язання задач
15.09.2021	Тема 3. ФІНАНСОВЕ ПРАВО ТА ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА	Лекція, (2 год), F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 4, 5,6,7,8,9,10 додаткова 2,8,14,19,21
15.09.2021 15.09.2021	3.1. Фінансова політика – складова частина економічної і соціальної політики держави 3.2. Фінансовий механізм 3.3. Фінансове	Практичне заняття, (4 год), F2F	План проведення заняття 1 Розгляд теоретичних питань: 2. Поточний контроль знань по тестовим питанням згідно методичних рекомендацій по виконанню самостійної роботи 3. Обговорення дискусійних питань. Напрями реформування фінансового механізму в умовах ринкової економіки.

	планування. 3.4. Управління фінансами		Фінансова політика та фінансова безпека держави. Аудит, його принципи, розвиток і становлення в Україні.
29.09.2021	Тема 4. ПОДАТКИ. ПОДАТКОВА СИСТЕМА 4.1. Суть і функції	Лекція, (2 год), F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 2, 3, 4, 5,6,7,8,9,10 додаткова 2,7,8,21,24 1 Розгляд теоретичних питань:
29.09.2021 29.10.2021	податків. Класифікація податків, її ознаки. 4.2.Податкова політика: поняття та її принципи. 4.3. Розвиток видів податків і форм оподаткування. 4.4. Реформування податкової політики України.	Практичне заняття, (4 год), F2F	2. Поточний контроль знань по тестовим питанням згідно методичних рекомендацій по виконанню самостійної роботи 3. Обговорення дискусійних питань. Наукові основи побудови податкової системи держави. Чи враховані податкові концепції видатних економістів світу при побудові податкової системи України на сучасному етапі? Податкова гіпотеза А.Леффера та її відображення у податковій системі України. Оподаткування процесів споживання в Україні: переваги та вади. Проблеми організації стягнення податків в Україні та шляхи їх вирішення. 4. Практична частина: розв'язання задач
13.10.2021	Тема 5. БЮДЖЕТ. БЮДЖЕТНА СИСТЕМА 5.1. Бюджет як економічна категорія	Лекція, (2 год), F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 2, 3, 4, 5,6,7,8,9,10,11 додаткова 8,11,12,14,22
13.10.2021	5.2. Функції бюджету 5.3. Поняття бюджетної системи 5.4. Бюджетне планування і прогнозування 5.5. Бюджетне право 5.6. Бюджетний процес і його основні елементи. 5.7. Бюджетний контроль	Практичне заняття, (2 год), F2F	1 Розгляд теоретичних питань: 2. Поточний контроль знань по тестовим питанням згідно методичних рекомендацій по виконанню самостійної роботи 3. Обговорення дискусійних питань. Бюджетний устрій і бюджетна система України на сучасному етапі. Оцінка можливих підходів до вирішення питання про підвищення ролі й значення бюджетних відносин в укріпленні економічної самостійності адміністративно-територіальних формувань. Шляхи визначення економічно обґрунтованих основ організації бюджетного процесу та реалізації загальних науково обґрунтованих принципів складання, розгляду проектів бюджетів та їх затвердження та виконання. Удосконалення міжбюджетних відносин в Україні та світі: проблеми та перспективи. 4. Практична частина: розв'язання задач
27.10.2021	Тема 6. ДОХОДИ І ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ	Лекція, (1 год), F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 4, 5,6,7,8,9,10,11 додаткова 8,16,17,18
13.10.2021	6.1. Економічна сутність доходів і видатків бюджету, їх класифікація. 6.2 Доходи державного бюджету 6. 3. Видатки державного бюджету 6.4. Бюджетний дефіцит	Практичне заняття, (2 год), F2F	1 Розгляд теоретичних питань: 2. Поточний контроль знань по тестовим питанням згідно методичних рекомендацій по виконанню самостійної роботи 3. Обговорення дискусійних питань. Збільшення доходної частини державного бюджету. Оптимальний розподіл видатків бюджету. Пошук джерел покриття бюджетного дефіциту. 4. Практична частина: розв'язання задач Захист індивідуальної роботи
27,10,2021	Тема 7. ДЕРЖАВНИЙ КРЕДИТ	Лекція (1 год), F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 5, 8,9,10,11 додаткова 2,14,18

27.10.2021	7.1. Економічна суть державного кредиту 7.2. Види державного кредиту 7.3. Державний борг. Капітальний і поточний державний борг.	Практичне заняття (2 год) F2F	План проведення заняття 1 Розгляд теоретичних питань: 2. Поточний контроль знань по тестовим питанням згідно методичних рекомендацій по виконанню самостійної роботи. 3. Обговорення дискусійних питань. Проблеми внутрішнього і зовнішнього боргу. 3. Практична частина (розв'язання задач).
10.11.2021	Тема 8. СТРАХУВАННЯ ТА СТРАХОВИЙ РИНОК	Лекція (1 год), F2F	Опрацювання літератури: основна 1-11 додаткова 3,8,11
10.11.2021	8.1. Економічна необхідність і роль страхування 8.2. Класифікація основних форм страхової діяльності. 8.3. Функції страхування. 8.4. Страховий ринок.	Практичне заняття (самостійна, групова робота) (2 год)	План проведення заняття 1 Розгляд теоретичних питань: 2. Поточний контроль знань по тестовим питанням згідно методичних рекомендацій по виконанню самостійної роботи. 3. Обговорення дискусійних питань. Особливості фінансових відносин у сфері страхування. Проблеми та перспективи впровадження медичного страхування в Україні. Страхування – сфера чи ланка фінансової системи? . Формування і розвиток страхового ринку в Україні.
10.11.2021	Тема 9. ФІНАНСОВИЙ РИНОК	Лекція (1 год) F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 5-11 додаткова 8,15,21
10.11.2021	9.1. Сутність фінансового ринку 9.2. Класифікація складових фінансових ринків. 9.3. Види цінних паперів, які можуть випускатись і обертатись в Україні. 9.4. Економічні передумови функціонування фінансового ринку в Україні 9.5. Перспективи розвитку фінансового ринку в Україні.	Практичне заняття (2 год) F2F	План проведення заняття 1. Розгляд теоретичних питань: 2. Обговорення проблемних питань: Особливості місця і ролі держави на фінансовому ринку. Пріоритетні напрями розвитку вітчизняного фінансового ринку. 3. Практична частина (розв'язання задач).
24.11.2021	Тема 10. ФІНАНСИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	Лекція (2 год)	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 4, 5-11 додаткова 3.15.18.17
24.11.2021 24.11.2021	10.1. Сутність фінансів підприємницьких структур, їх функції і основи організації 10.2. Фінанси підприємств (об'єднань) матеріального виробництва. 10.3. Фінанси підприємств і організацій невиробничої сфери. 10.4. Фінанси громадських об'єднань. 10.5. Фінанси професійних спілок. Фінанси політичних партій і громадського руху.	Практичне заняття (4 год) F2F	План практичного заняття 1. Розгляд теоретичних питань: 2. Обговорення питань, що були винесені на самостійне вивчення, згідно методичних вказівок по виконанню самостійної роботи 3. Обговорення проблемних питань: Проблеми та перспективи розвитку підприємництва в умовах ринкових перетворень. Розвиток та особливості функціонування малого бізнесу в Україні. Інвестиції та інвестиційна діяльність в умовах переходу до ринку. Особливості фінансових відносин на підприємствах різних форм власності і господарювання. 4. Практична частина (розв'язання задач).
08.12.2021	Тема 11. МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ	Аудиторна (лекція 2 год)	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 4, 5-11 додаткова 20

	11.1.Поняття фінансового механізму зовнішньоекономічних відносин. Суб'єкти та види зовнішньоекономічної діяльності. 11.2.Валютне регулювання і валютні обмеження. 11.3.Валютний курс. 11.4. Міжнародний фінансовий ринок.	F2F	
08.12.2021		Практичне заняття (презентації, самостійна, дискусія) (1 год) F2F	1. Розгляд теоретичних питань: 2. Обговорення питань, що були винесені на самостійне вивчення, згідно методичних вказівок по виконанню самостійної роботи 3. Обговорення проблемних питань: Державний контроль за здійсненням валютних операцій і своєчасним надходженням коштів. Вплив політики лібералізації зовнішньої торгівлі на фінансове становище України. Роль фінансів в міжнародному інтеграційному процесі. інансові аспекти діяльності підприємств з іноземними інвестиціями.
	Тема 12. ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ	Лекція	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 4, 5-11 додаткова 21,22
08.12.2021	12.1. Сутність фінансового менеджменту 12.2. Стратегічний та оперативно-тактичний фінансовий менеджмент 12.3. Фінансовий механізм підприємства 12.4. Функції фінансового менеджера	Практичне заняття (презентації, самостійна, дискусія) (1 год) F2F	1. Розгляд теоретичних питань: 2. Обговорення питань, що були винесені на самостійне вивчення, згідно методичних вказівок по виконанню самостійної роботи 3. Обговорення проблемних питань: Державний контроль за здійсненням валютних операцій і своєчасним надходженням коштів. Вплив політики лібералізації зовнішньої торгівлі на фінансове становище України. Роль фінансів в міжнародному інтеграційному процесі. інансові аспекти діяльності підприємств з іноземними інвестиціями.
08.12.2021		2 год	Контрольні заходи

E. BASIC LITERATURE (OBLIGATORY TEXTBOOKS) / ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА (ОБОВ'ЯЗКОВІ ПІДРУЧНИКИ)

1. Борисова І. С., Краснікова О. М. Фінанси: Навчально-методичний посібник для проведення лекційних, практичних (семінарських) занять та самостійної роботи студентів з дисципліни «Фінанси» для студентів освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності: 071 «Облік і оподаткування»; 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Полтава: Полтавська державна аграрна академія, 2020. 254 с.
2. Теорія фінансів: Навчальний посібник / за загальною ред. О.Д. Василика. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 480 с.
3. Фінанси / за заг. ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. К.: Знання, 2008. 611 с.
4. Фінанси : навчальний посібник / Л. В. Лисяк, С. В. Качула, Л. О. Міщенко, Д. А. Міщенко ; за ред. д. е. н., проф., акад. АЕН України Л. В. Лисяк. – Дніпро: ТОВ “Акцент ПП”, 2017. – 298 с.
5. Фінанси у схемах і таблицях: навч. посіб. для студ. Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / [Булавінець В. М., Горин В. П., Сидор І. П.]; за заг. ред. В. П. Горина. - Тернопіль: Вектор, 2017. - 181 с.
6. Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналії, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 720 с.
7. Фінанси: навч. посіб. в 2-х частинах / Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.; за заг. ред. Баранової В.Г. Одеса: Атлант, 2015. ч.1. 344с.
8. Фінанси: навч. посіб. за кредитно-модульною системою навчання / Аранчій В.І., Капаєва Л.М., Краснікова О.М., Борисова І.С.; під заг. ред. В.І. Аранчій. Полтава: АСМІ, 2009. 592 с.
9. Фінанси: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни.2-ге вид., / О.Р.Романенко, С.Я. Огородник, М.С. Зязюн, А.А. Славкова. К.: КНЕУ, 2006. 387 с.
10. Фінанси: Навчальний посібник: експрес курс / [Волохова І. С., Шикіна Н. А., Волкова О. Г. та ін.] за заг. ред. Волохової І. С. Харків: Видавництво «ПромАрт», 2018. С. 19-24.
11. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Теорія фінансів: підручник / за ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр учбової літератури, 2010. 576 с.

F. COMPLEMENTARY LITERATURE / ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України: за станом на 1 січ. 2009 р. / Верховна Рада України. – Офіц.вид. – К.:Парлам. вид-во, 2009.–62 с.
2. Податковий Кодекс Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://kodeksy.com.ua/podatkovij_kodeks_ukraini.htm
3. Про затвердження Положення про Державну фіскальну службу України [Електронний ресурс] : Постанова КМУ від 21 травня 2014 р. № 236. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF>

4. Про утворення Державної аудиторської служби України [Електронний ресурс] : Постанова КМУ від 28 жовтня 2015 р. № 868. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>
5. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи [Електронний ресурс] : Закон України від 28 грудня 2014 р. № 71-VIII. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/71-19>
6. Про Державну фіскальну службу України [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 18 березня 2013 № 141/2013. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/15534.html>
7. Бюджетний кодекс України, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] : Закон України від 8 липня 2010 р. № 2456-VI. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

9. Артус М.М. Проблеми трактування сутності та функції категорій "фінанси". Фінанси Україн. 2007. № 4. С. 127-135.
10. Фінанси: курс для фінансистів: навч. посіб. / за ред. В.І.Оспіщева. К:Знання, 2008. 567 с.
11. Білецька Л. В. Економічна теорія (Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка). навч. пос. 2-ге вид. перероб. та доп./ Л. В. Білецька, О. В. Білецький, В. І. Савич. К.: Центр учбової літератури, 2009. 688 с.
12. Благун І.Г. Фінанси: навч. посіб./ І. Г. Благун, Р. С. Сорока, І. В. Єлейко. Львів: Магнолія. 2007. 326с.
13. Вдовенко Л. О. Фінанси: навч. посіб. / Л. О. Вдовенко, Н. М. Сушко, Н. Д. Фаюра. К.: Центр учбової літератури, 2010. 152с.
14. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. для студ. вищ. навч. закл. К.: Центр учбової літератури, 2009. 432 с.
15. Ганевич Є. М. Фінансова система України. Є.М. Ганевич, С.В. Михайленко. Фінанси. навч. метод посіб. Одеса: Пальміра. 2012. 454 с.
16. Молдован О. О. Державні фінанси України: досвід та перспективи реформ: монографія. К. : НІСД, 2011. 377 с.
17. Романенко О.Р. Фінанси : Підручник, 4-е вид. К.: Центр учбової літератури, 2009. 312 с.
18. Фінанси різних форм бізнесу: навч. посіб. / Н. Г. Пігуль, О. В. Люта. Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи Національного банку України". Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2011. 201с.
19. Фінанси у запитаннях і відповідях: навч. посібник / О. Д. Данилов, Серебрянський Д.М. 2-е вид. перероб та допов. К. : НУДПСУ. 2008. 175 с.
20. Фінанси. Навчальний посібник / З. М. Мочаліна, Н. І. Склярчук, І. А. Федоренко. Харків: ХНАМГ, 2008. 392 с.
21. Фінанси: навч. посіб. в 2-х частинах / Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.; за заг. ред. Баранової В.Г. Одеса: Атлант, 2015. ч.1. 344с.
22. Фінансове право: навч. посіб. / за ред. М. П. Кучерявенка. Х.: Право, 2010. 319 с.
23. Шкробот М. Визначення сутності поняття «фінансові ресурси». Економічний аналіз. 2011. Вип. 8., Ч. 1. URL: http://econa.at.ua/Vypusk_8/p1/shkrobot.pdf
24. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / за ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр учбової літератури, 2010. 576 с.

G. THE MOST IMPORTANT PUBLICATIONS OF THE AUTHOR(S) CONCERNING PROPOSED CLASSES / ОСНОВНІ ПУБЛІКАЦІЇ АВТОРА, ЩО ПОВ'ЯЗАНІ З ТЕМАТИКОЮ ЗАПЛАНОВАНИХ ЗАНЬ

1. Слюсаренко К.В., Садовенко М.М. Соціальна політика ЄС: сучасні виклики та перспективи. / К.В. Слюсаренко, М.М. Садовенко // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярошук (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2017. – Том 27. – № 1. - С. 80-90. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2017_27\(1\)_12](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2017_27(1)_12). (Index Copernicus) ISSN 1993-0259. – ISSN 2219-4649.
2. Садовенко М.М. Проблеми та перспективи розвитку медичного страхування в Україні. / М., Садовенко, А. О. Чепя // Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. - 2018. - Т. 23, Вип. 4. - С. 139-142. - Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILE=&S21STR=Vonu_econ_2018_23_4_30 Фахова реєстрація (категорія «Б») (Index Copernicus) ISSN: 2304-0920 (з червня 2012 року).
3. Sadovenko M. The innovation regulator as a controlling component of the management system/ / V. Kotkovskyy, M. Sadovenko, O. Guzenko, S. Arkhynenko, // Scientific Journal of Polonia University; Polish scientific and professional electronic journals; Фахова реєстрація (категорія «Б») (Index Copernicus (Poland); WorldCat; – 2018.– № 26(1) (35). – С. 11 – 18. DOI: <https://doi.org/10.23856/2601>.
4. Садовенко М., Арієнчук А. Проблеми та шляхи вдосконалення системи прямого оподаткування в Україні. / М. Садовенко, А. Арієнчук // Бізнес Інформ. 2019. №12. С. 325–331. - Режим доступу: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-12-325-331>. Фахова реєстрація (категорія «Б») (Index Copernicus) (ISSN друкованої версії 2222-4459, ISSN онлайнної версії 2311-116X. JEL-класифікація: А – Z).

5. Anatoliy Suprun, Maria Sadovenko, Natalia Suprun. Finance the Activities of Small and Medium-Sized Enterprises in Times of Crisis. International Journal of Research in Engineering and Science (IJRES). Фахове видання ISSN (Online): 2320-9364, ISSN (Print): 2320-9356. Volume 7 Issue I Ser. II. 2019. PP. 07-13 URL: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:qOy6ReInOOJ:https://www.ijres.org/papers/Volume%25207/Issue-1/Series-2/B0701020713.pdf&cd=2&hl=uk&ct=clnk&gl=ua> (Google Scholar, SJIF, Microsoft Academic Search, Index Copernicus).
6. Садовенко М.М., Смирна О.В. Домінанти розвитку податково системи України в умовах євроінтеграції. // Ефективна економіка. Електронне наукове фахове видання України (Категорія «Б») з питань економіки. 2023. № 3

H. PREREQUISITE AND POSTREQUISITE / ПРЕРЕКВІЗИТИ ТА ПОСТРЕКВІЗИТИ

Дисципліни, які є необхідними передумовами для вивчення зазначеного курсу: Макроекономіка, Мікроекономіка, Страхування

I. SCOPE AND TYPE / КІЛЬКІСТЬ ВІДВЕДЕНИХ ГОДИН ТА ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ

	Денна	Заочна
Лекції	16	8
Практичні (лабораторні)	32	6
Самостійна робота студента (СРС)	87	121
Індивідуально-консультативна робота (ІКР)	15	15
Курсова робота (у складі самостійної роботи)	-	-

J. CURRENT AND FINAL EVALUATION / ПОТОЧНЕ ТА ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль, в т.ч.:	50	50
оцінювання під час аудиторних занять	10	5
виконання контрольних (модульних) робіт	25	25
виконання і захист завдань самостійної роботи	10	10
науково-дослідницька робота	5	10
Підсумковий контроль (екзамен)	50	50
Разом	100	100

Шкала балів	Оцінка за 4-бальною шкалою	Шкала ECTS
90 – 100	Відмінно	A
80 – 89	Добре	B
70 – 79		C
66 – 69	Задовільно	D
60 – 65		E
21 – 59	незадовільно з можливістю повторного складання екзамену (заліку)	FX
0 – 20	незадовільно з можливістю вивчення дисципліни за індивідуальним графіком у формі додаткової індивідуально-консультативної роботи.	F

K. CODE OF CONDUCT OF THE COURSE / КОДЕКС ПОВЕДІНКИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ

Для успішного проходження курсу та складання контрольних заходів необхідним є виконання наступних обов'язків:

- ❖ не запізнюватися на заняття;
- ❖ не пропускати заняття (як лекційні, так і практичні), в разі хвороби мати довідку або її ксерокопію;
- ❖ самостійно опрацювати весь лекційний матеріал та ресурси для самостійної роботи;
- ❖ при підготовці есе, есе-рефлексії на статтю, що запропонована вам для читання (див. семестровий план), оцінюється якість та оригінальність наведених вами аргументів. Есе повинно бути надіслано до 16:00 у попередній день перед семінаром. Усі повинні обов'язково підготувати есе, а його відсутність з будь-яких причин не може бути виправданням.
- ❖ конструктивно підтримувати зворотній зв'язок з викладачем на всіх етапах проходження курсу (особливо під час виконання індивідуальних проектів/курсів проекту);
- ❖ своєчасно і самостійно виконувати всі передбачені програмою лабораторні та практичні завдання;
- ❖ брати очну участь у контрольних заходах;
- ❖ будь-яке відтворення результатів чужої праці (виключаючи практичну роботу над командним проектом), в тому числі використання завантажених з Інтернету матеріалів, як власних результатів, кваліфікується, як

порушення норм і правил академічної доброчесності, та передбачає притягнення до відповідальності у порядку, визначеному чинним законодавством.

L. METHODS OF CONDUCTING / МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Для формувань компетентностей застосовуються такі методи навчання:

вербальні/словесні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда);

наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);

практичні (різні види практичних завдань, вирішення кейсів, виконання графічних робіт, проведення експерименту, практики);

пояснювально-ілюстративний, який передбачає пред'явлення готової інформації викладачем та її засвоєння студентами;

метод проблемного викладу;

дослідницький.

M. TOOLS, EQUIPMENT AND SOFTWARE / ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

мультимедійний клас з ПК, цифровий проектор

[Zoom](#) – хмарна платформа для відео і аудіо конференцій та вебінарів

ZELIS - система призначена для тестування знань студентів в двох режимах: автоматизований контроль знань та тестування по бланкам.

N. STUDENT RESOURCES, MOOC PLATFORMS / ЦИФРОВІ РЕСУРСИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ТА ВІДКРИТІ ДИСТАНЦІЙНІ ОНЛАЙН КУРСИ

Студентам пропонується доступ до навчальних матеріалів дисципліни - moodle.kneu.dp.ua:

[Coursera](#) – безкоштовні онлайн-курси з різних дисциплін, у разі успішного закінчення яких користувач отримує сертифікат про проходження курсу.

[EdX](#) – онлайн-курси від закладів вищої освіти.

[Prometheus](#) – український громадський проект масових відкритих онлайн-курсів.

O. FEEDBACK/ ЗВОРОТНІЙ ЗВ'ЯЗОК

Електронні листи є найкращим способом зв'язатися з керівником курсу, і, будь ласка, додайте шифр групи в темі листа. Якщо ви надішлете мені електронне повідомлення, надайте мені, принаймні, 24 години, щоб відповісти. Якщо ви не отримуєте відповідь, відправте листа повторно.

P. ACADEMIC HONESTY/ АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Державний університет економіки і технологій очікує від студентів розуміння та підтримання високих стандартів академічної чесності. Приклади академічної не доброчесності включають такі: плагіат, зловживання інформацією із застарілих джерел мережі. Очікується, що вся робота, виконана відповідно до вимог курсу, є власною роботою студента. Під час підготовки роботи, яка відповідає вимогам курсу, студенти повинні відрізнити власні ідеї від інформації, отриманої з інших джерел. Без попереднього письмового схвалення викладачем, студенти можуть не подавати один і той же звіт двічі. Положення про академічну доброчесність у Державному університеті економіки і технологій (нова редакція) затверджено Вченою радою 25.11.2021 р., Протокол № 5 та введено в дію Наказом від 25.11.2021 р. № 169 :https://www.duet.edu.ua/uploads/normbase/243/pol_AD.pdf

APPROVED / ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням кафедри фінансів, банківської справи та страхування Державного університету економіки і технологій - протокол № 1 від 29.08.2022 року

Укладач

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Кафедрою фінансів, банківської справи та страхування

Протокол № 1 від 29 серпня 2022 року

Завідувач кафедри

Марина САДОВЕНКО

Марина САДОВЕНКО